

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT FRA GRUNDTVIG

N.F.S. Grundtvig (1783-1872) er nok den enkeltperson, der har haft størst betydning for udformningen af det danske samfund – blandt andet ved at insistere på, at vi taler med hinanden. Og disse kort lægger op til samtaler om frihed, demokrati, identitet, Danmark, livsoplysning, tro, kærlighed og alt ind imellem. Kortene tager afsæt i Grundtvigs tanker, men handler om vores egen nutid. De kan bruges i undervisningen, på arbejdspladsen, i forsamlingshuset, hjemme i stuen eller andre steder, hvor mennesker mødes.

SÅDAN GØR DU:

- Lav en gruppe på 3-4 personer
- Træk på skift et kort
- Læs kortet op for hinanden og sæt samtalen i gang
- Bliv ved så længe, der er noget at tale om. Gå videre til næste kort

Grundtvigsk Forum 2022
www.grundtvigskforum.dk

“For hjertet er livet enkelt. Det slår så længe det kan. Så stopper det.”
(Karl Ove Knausgård, forfatter)

Uden om hjertemusklen er tilværelsen mere gådefuld.

Så ... hvorfor er vi her?

INFO: "Klarhed er målet, ikke vandringsstaven," skrev Grundtvig. Det vil sige: Vi skal prøve at forstå livets gådefuldhed, men vi går galt i byen, hvis vi går efter de enkle svar og lette løsninger.

Hvis ikke der er frihed, kan der ikke være ærlighed. Og hvis ikke der er ærlighed, så får vi ikke sandheden frem.

I hvilke sammenhænge er det svært at være ærlig?

Skal vi stille holdningskrav til ansøgere om dansk statsborgerskab – fx at de går ind for ligestilling og demokrati? Hvorfor / hvorfor ikke?

INFO: Grundtvig kæmpede for de danske jøders ret til stemmeret, samtidig med at han selv var kristen og præst. For ham var det en forfærdelig tanke, hvis jøder konverterede til kristendommen, bare fordi de så ville få stemmeret. Det ville være uærligt. Tvang i åndelige spørgsmål gør mennesker til løgnere, mente han.

“Kirken er til for folkets skyld, ikke folket for kirkens.” (Grundtvig)

Hvordan er kirken til for dig? (hvis den er)

Hvordan er kirken til for andre?

Livet har ingen eksamen.

Er det rigtigt?

Hvis ja: Hvordan finder man så ud af, hvad der er vigtigt?

INFO: Grundtvig insisterede på, at højskolen skulle være eksamensfri. Mennesker vil gerne lære og forstå. Uden pisk eller gulerod. Og vi frisættes til at tænke frit, når vi ikke skal bruge en masse krudt på at gætte på, hvad læreren gerne vil høre os sige.

Hvordan skal der tages hensyn til forskellige religioner og livssyn i det offentlige rum?

INFO: I 1827 fik Grundtvig et brev fra en 70-årig mand, der var ved at gå ud af sit gode skind over egne religiøse husspektakler: Af udlejer var han forpligtet på hver morgen og aften at holde bøn i huset. Men han levede i en sammenbragt familie med dine, mine og vores børn, og der var ikke enighed om, hvordan og hvor meget bønningen skulle praktiseres. Hvad skulle han gøre? Grundtvig rådede manden til at fortsætte med at holde bøn med dem, der ville være med. De, der ikke ville være med, kunne holde bøn i et andet rum på deres måde. Eller lade være. Blot de ikke generede de andre.

Hvordan vælger man med hjertet?

Og hvordan lærer hjertet at vælge rigtigt?

INFO: Kærlighed og forelskelse er ikke det samme, siger Svend Brinkmann (psykologiprofessor). Vi skal derfor holde op med at forvente af os selv og vores partner, at vi kan være vildt forelskede hele livet. Grundtvig giftede sig tre gange og var forelsket endnu flere gange. Han lagde vægt på, at mennesket er både fornuft, følelse og fantasi. Følelser er en levende del af et levende menneske. Hvad ville Grundtvig og Brinkmann mon have sagt til hinanden?

Hvert andet barn har aldrig set et pindsvin.

Hvordan får vi et forhold til naturen? Og hvorfor er det vigtigt?

Hvad betyder naturen for dig?

INFO: "Nu falmer skoven," skrev Grundtvig – men gør den? Grundtvig brugte mange naturbilleder i sine sange og salmer. Især er der mange fugle, og også en del træer. Men de er ofte billeder på noget andet – fx på menneskets sprog eller på Guds ånd – og han havde nok egentlig ikke et nært forhold til naturen. Til gengæld nåede han at bo 22 forskellige steder i København.

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

“Vi har vundet valget. Valgresultatet er snyd.” (Trump tilhænger under stormen på kongressen, 6. januar 2021)

Kan man være for dum til demokrati?

Hvad kræver det af os at være medborgere i et demokrati?

INFO: Grundtvig skelnede ikke mellem at være 'folkelig' og være 'elitær'. I stedet skelnede han mellem at være 'almue' (uoplyst) og være 'folk'. At være folkelig var noget, der krævede af os, at vi kom op på tæer. Og alle skulle med.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Livet er vigtigt. Og himlen når helt ned til jorden. Grundtvig kritiserede de præster, der mente, at tro kun handlede om at pege på livet efter døden. Han sagde, at de nedgjorde det naturlige menneskeliv, mens de holdt lovtaler over ”den salige død” og ”de salige lig”.

Hvad handler tro om?

INFO: Grundtvig var præst og salmedigter. Han skrev ca. 1600 salmer og sange.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Hvordan er du forbundet med mennesker, der har levet før dig?

Hvad har du arvet?

Hvad vil du give videre?

INFO: Når man kigger på en celle i et mikroskop, så zoomer man ind på en meget lille del af verden og skræller alt andet fra. Ved at zoome ind og skrælle fra har videnskaben gjort store og vigtige opdagelser! Men der er en anden videnskabelighed, der handler om at få øje på sammenhænge, og som også er vigtig. Grundtvig kaldte den form for videnskab for *vidskab*.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Jeg har det bare sådan, at økonomi og mennesker er to forskellige ting.” (Peter, 32 år og investor, der ikke ser det som et problem at investere i våbenindustrien, uanset hvor våbenene ender)

Hvad forbinder menneskelivets områder?

Hvilke spørgsmål går igen i alle tilværelsens områder?

Hvilke dele af vores liv har vi brug for at holde adskilt? Og hvorfor?

INFO: Ingen har som Grundtvig gået ind og ud af juridiske, pædagogiske, teologiske, politiske, eksistentielle og poetiske samtaler og har skabt en forbindelse imellem dem.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Når vi lader bindegale mennesker have samme frihed som os selv, så bygger det på en vis tiltro til, at det – trods alt – går godt.

Hvad tænker du om fremtiden for det frie samfund?

I hvor høj grad har du tiltro til, at ”det nok skal gå”?

INFO: ”Den er ikke selv fri, som ikke vil lade næsten være det med sig,” skrev Grundtvig. Han havde tiltro til, at det nok skulle gå godt at give frihed til andre, selvom friheden også er farlig. For ham bundede optimismen i en tillid til Gud.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Nogle gange tænker jeg: Hvilken minoritet får jeg mon skældud for at have overset i morgen?” (Joan, 72 år)

Hvad er fælles for alle mennesker?

INFO: Grundtvig var meget optaget af det ’særligt danske’. Men han var også optaget af, hvad det ’særligt menneskelige’ er. Han troede på, at alle mennesker er skabt i Guds billede og derfor omfattet af en helt særlig værdighed (ikke kun danskere eller skandinaver og heller ikke kun kristne mennesker, men *alle* mennesker). Mennesket er et ”guddommeligt eksperiment af stov og ånd,” skrev han.

 GRUNDTVIGSK FORUM

”Bla, bla, bla, bla ...”

Hvad gør møder mellem mennesker og tanker frugtbare?

Hvad er ’død vekselvirkning’?

INFO: Grundtvig talte om den ”levende vekselvirkning” (dvs. samtale) mellem mennesker eller mellem livets forskellige områder (det kunne fx være tro og viden eller kunst og politik).

 GRUNDTVIGSK FORUM

Med mennesket må man ”forvente, at det vil gøre noget uventet.” (Hannah Arendt, filosof)

I hvor høj grad står fremtiden åben?

INFO: Grundtvig kaldte menneskelivet *historisk-poetisk*. Poesi er et græsk ord, der betyder ’at skabe’ eller ’at handle’. Mennesker er ikke bare kopier af hinanden og heller ikke bare et produkt af vores gener og vores opvækst. Vi er også frie til at handle. Historien er fortællinger om handlende mennesker, der samtidig ikke altid helt vidste, hvad de satte i gang.

 GRUNDTVIGSK FORUM

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

Hvem ejer børnene? Staten eller forældrene?

Hvem skal lære os at være gode forældre?

INFO: Grundtvig kæmpede for opdragelsesfrihed. Han bakkede op om friskoletanken, som sikrer forældre friheden til selv at grundlægge skoler for deres børn baseret på de værdier, som forældrene gerne vil give videre.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Jeg lå, som det hed, og læste til den ene eksamen efter den anden og ønskede blot, at det var forbi, uden dog at vide: hvad så.” (Grundtvig)

Hvad er de tre bedste argumenter for, at man afslutter grundskolen og ungdomsuddannelsen med en eksamen?

Hvilke argumenter taler imod?

 GRUNDTVIGSK FORUM

Jeg vil stemme til samtlige valg.
Jeg vil give min mening til kende.
Jeg vil deltage i foreningsarbejde.
Jeg vil deltage i borgermøder.
Jeg vil deltage i debatter på nettet.

Hvad ville du gøre, hvis du havde et godt bud på noget, der kunne løse problemer i skolen/på arbejdspladsen/i foreningen/i kommunen/i folketinget?

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Bibliotekerne opdager du først, når de ikke er der mere.” (Edith Aller, Hjørring – i forbindelse med nedskæringer)

Hvad får du hos:
Google?
Facebook?
Wikipedia?
De danske biblioteker?

INFO: Vidste du, at Grundtvig indirekte har noget at gøre med, at vi har en række ord, der står folke- foran: Folkebibliotek, folkeoplysning, folkeskole, folketing, folkekirke?

 GRUNDTVIGSK FORUM

Da lærte jeg arme,
i midvinter sval,
at lys uden varme
er helvedes kval.

(Grundtvig)

Hvornår gør noget, der egentlig var ment godt, mere skade end gavn?

INFO: Grundtvig digtede om det, der optog ham: Om den indre og ydre kamp mellem lys og mørke, om myter, historie og kristendom. I 1824 skrev han et digt på 312 strofer, kaldet Ny-aars-Morgen, hvor han blandt andet var optaget af, at menneskelivet ikke kun kan forklares rationelt, men også skal leves med hjertet, der er åbent for indtryk af liv og følelse.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Vi må gå til bøgerne, ikke som bogorme, der vil leve af lig og ådsler, men som levende mennesker, der af bøgerne vil lære, hvad vi ikke kan sige os selv.” (Grundtvig)

Hvad vil det sige at være klog?

Hvad er forskellen på information og livsoplysning?

Hvornår har du sidst lært noget nyt?

INFO: Grundtvig er én af de vigtigste idemagere bag den danske højskoletradition og dermed tanken om, at vi alle har brug for oplysning.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Jeg kan bestille en pizza på italiensk.
Jeg kan gå til konference på engelsk.
Jeg kan skrive en sang på dansk.
(Sanne, 42 år)

Hvorfor skal nydanskere også udvikle deres modersmål?

Hvad opdager man ved at kæmpe med at lære et fremmedsprog?

INFO: Grundtvig kaldte modersmålet for hjertesproget. Han kunne hebraisk, latin, oldgræsk, oldislandsk, oldengelsk, tysk, norsk, svensk og engelsk. Dansk var hans hjertesprog.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Hvorfor skal de synge ‘I Danmark er jeg født’! Hvad med alle de nydanske børn? Jeg klager til skolelederen.”
(Kaja, 39, mor til to folkeskoleelever)

”Nytårsaften er helt forkert, hvis ikke jeg har hørt kongens nytårstale.” (Peter, 46)

Hvad er det særligt danske? På hvilke måder er det i bevægelse?

Hvorfor er det vigtigt at have en forestilling om en fælles kultur, selvom den ikke afspejler alle?

INFO: I dag fylder spørgsmålet om at være 'dansk' meget, men på Grundtvigs tid var det ret nyt at tænke på sig selv som dansker eller tysker eller nordmand. Grundtvig var med til at opfinde forestillingen om en dansk national identitet. Han så, at det var vigtigt, at samfundet også var en form for fællesskab. Samtidig med at samfundet også skulle være frit.

 GRUNDTVIGSK FORUM

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

SAMTALEKORT
FRA GRUNDTVIG

Hvad handler kvindekamp om i dag?

INFO: En skandale ramte det pænere borgerskab i 1851, da den 20-årige Mathilde Fibiger debuterede med sin brevroman *Tolv breve af Clara Raphael*. Romanen handler om kvindens frigørelse fra de herskende normer, domineret af mænd. Grundtvig forsvarede Fibiger, og da han i en periode sad i folketinget, støttede han et lovforslag om kvinders myndighed og adgang til erhverv, uafhængigt af deres mænd.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Jeg bestemmer selv, når jeg går ind i stemmeboksen, men på job bestemmer chefen.” (Nicklas, 28)

Hvorfor er der ikke mere demokrati og fælleseje på arbejdspladserne?

Hvordan kunne der blive det? (Og: Skal der være det?)

INFO: Grundtvig mente, at folkeoplysning på højskolerne særligt skulle komme bønderne til gavn. Indirekte kan han derfor tilskrives idéen om andelsbevægelsen. Mange af bevægelsernes bestyrelser bestod nemlig af bønder/karle, som havde været på højskole og her fået øget forståelse for økonomisk samarbejde og hermed lysten til at være aktiv i andels- og folkebevægelser.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Hvem skal bestemme, hvad man skal lære i skolen?

INFO: For Grundtvig var ordet lyst afgørende. “Det har jeg ikke lyst til,” siger teenageren, og som forælder eller lærer kan man have lyst til at sparke dem bagi. Men Grundtvig mente, at der faktisk er meget, vi har lyst til. Vi vil gerne forstå os selv i verden og dykke dybere ned i livets gåde.

 GRUNDTVIGSK FORUM

Morgenstund har guld i mund, og guld betyder glæde, og glædelig er hver en dag, som leves til Guds velbehag, om end vi måtte græde. (Grundtvig)

Hvad er glæde?

 GRUNDTVIGSK FORUM

Putin har bestemt, hvad 'sandhed' er i Rusland. Men hvis ikke der er frihed til løgn, så er der heller ikke frihed til sandhed.

Hvordan skal vi bekæmpe *fake news*?

Hvad skal der ikke være frihed til at mene eller tro eller sige? Hvorfor?

INFO: “Frihed for Loke, såvel som for Thor,” skrev Grundtvig. Loke er en løgner og fordrejer. Eller nogle gange – for man kan ikke engang vide, om han lyver. Men Grundtvig gik ind for fuld åndsfrihed (ytringsfrihed, religionsfrihed, forsamlingsfrihed, skolefrihed). Ufrihed og kontrol er altid værre end frihed – også når friheden bliver farlig. Mente han.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Hvis man ikke kender til sit eget folks historie, så trænger man til at komme til psykolog eller historiker, som kan fortælle, hvad det er, der ligger bag et folks måde at reagere på.” (Bertel Haarder, politiker)

Nævn tre sære ting ved Danmark eller ved danskere.

Nævn tre ting, du synes danskere kan være stolte af.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Om så end hele folket lægger sin uvidenhed sammen, bliver der dog ikke visdom derudaf.” (Grundtvig)

Hvad er ulemperne ved flertals-afgørelser?

Hvordan undgår man, at flertallet træffer dårlige beslutninger?

INFO: Grundtvig brugte ordet 'vankundighed' og ikke 'uvidenhed', men det betyder det samme.

 GRUNDTVIGSK FORUM

“Vi har venlige naboer. De siger altid hej, men vi snakker aldrig med dem.” (Syrisk mand på Slettingenvej)

Hvad skal der til for, at du hører til – i dit nabolag / når du er i udlandet?

INFO: Grundtvig beskriver det således i sangen 'Folkeligt skal alt nu være': “Til et folk de alle høre,/ som sig regne selv dertil,/ har for modersmålet øre,/ har for fædrelandet ild;/ resten selv som dragedukker/ sig fra folket udelukker,/ lyse selv sig ud af æt,/ nægte selv sig indfødsret.”

 GRUNDTVIGSK FORUM